

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

Заснована 21 квітня 1927 р.

№25-26
(3577-3578)

10 липня
2026 р.

Виходить
двічі на місяць

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

А. Мельниченко та М. Мацкевич
відкривають оновлену лабораторію

Якщо театр, як усім відомо, починається з вішалки, то одна з найстаріших університетських лабораторій – з гвинтових сходів. Мова про навчально-наукову лабораторію технології та модифікування біополімерів, у якій навчалися та проводили дослідження студенти КПІ, що навчалися за відповідним профілем, усіх (!) поколінь. І це не перебільшення, бо існує вона в корпусі №4 стільки, скільки працює Київська політехніка. Звісно, в різні часи звалася ця лабораторія по-різному, по-різному було її обладнання, але завжди її використовували для підготовки інженерів, які працюватимуть у паперово-картонній промисловості. Отож старовинні гвинтові сходи, що ведуть до її склепінчастого приміщення на цокольному поверсі корпусу, – ще з часів засування КПІ.

Цього року лабораторія зазнала чергового серйозного оновлення. І допомогли в цьому факультетові автоматизації, промислової інженерії та екології підприємства галузі. Адже саме на цьому факультеті працює тепер кафедра екології та технології рослинних полімерів, студенти, аспіранти й співробітники якої тут навчатимуться і працюватимуть. Створення в стінах історичного навчального корпусу університету такого сучасного освітньо-наукового простору стало можливим завдяки підписаному в 2025 році меморандуму про співпрацю між КПІ ім. Ігоря Сікорського та Асоціацією УкрПапір. Варто зауважити, що членами цього галузевого об'єднання є майже 40 підприємств-виробників і дистриб'юторів целюлозно-паперової продукції різної форми власності. Участь у проєкті взяли п'ятеро з них: Київський картонно-паперовий комбінат/Kyiv Cardboard and Paper Mill, ТОВ "ТКПФ-Україна", Приватне акціонерне товариство "Малинська паперова фабрика-Вайдманн", ТОВ "Торговий дім "Папір-Мал" і АТ "Кохавинська папірня". Їхня фінансова та матеріально-технічна підтримка забезпечила можливість оновити приміщення лабораторії, вони ж передали сучасні прилади та обладнання, без якого неможливо підготувати фахівців для целюлозно-паперової промисловості на сучасному рівні.

"Це непересічна база для нас подія. Адже ми покращуємо нашу матеріальну базу і розуміємо, для чого це робимо. Тут не просто щось підремонтували. Тут, передусім, створено комфортні умови для роботи і студентів, і викладачів. До того ж, цей корпус особливий – він найстаріший в університеті. Тож, перебуваючи тут, ми відчуваємо понад столітню вагу накопичених тут досвіду, знань, мистецтва наших наукових шкіл. І ми розуміємо, що робота і навчання тут чинитимуть на студентів і викладачів вплив більший, ніж перебування в якомусь іншому приміщенні, – зауважив на церемонії відкриття лабораторії 17 червня ректор університету Анатолій Мельниченко. – Дуже важливо, що наші партнери пішли нам назустріч, допомогли. Дякуємо їм за це! Ми бачимо, що тут у нас не еkleктика, а гармонійне поєднання нашого обладнання, яке вже було в використанні, але ще чудово працює, і тих нових зразків, яких ми потребували, які потрібні для підготовки кадрів".

Як розповіла завідувачка кафедри екології та технології рослинних полімерів Віта Галиш, частина обладнання, що використовується в лабораторії, є унікальним і більше ніде

Новітнє обладнання для історичної лабораторії

такого немає. А поруч з ним встановлено нове, сучасне. Скажімо, лабораторія мала реактор об'ємом в 1 літр для варіння целюлози. Тепер є для цього новенький реактор об'ємом 30 літрів. Цей процес забезпечує приготування основи для виробництва паперу та картону тощо, тобто виробництво дослідних партій волокнистих напівфабрикатів відтепер може бути масштабоване. Також модернізовано обладнання для розмелювання волокнистих напівфабрикатів. А ще, за словами завідувачки лабораторії Ірини Дейкун, підприємства подарували лабораторії прилади для проведення аналізу фізичних властивостей паперу, картону і виробів з них – маси, визначення опору продавлювання, випробування міцності на розрив. Завдяки цьому з нового навчального року буде розширено перелік лабораторних робіт для студентів.

В. Галиш розповідає про лабораторію та нове обладнання

Отже оновлена лабораторія функціонуватиме як сучасний навчально-науковий центр для здобувачів освіти за спеціальністю G1 "Хімічні технології та інженерія". Проте буватимуть тут не лише студенти: аспіранти в цій лабораторії проводитимуть експерименти в рамках своїх досліджень; на цьому обладнанні працюватимуть і науковці та викладачі факультету, які виконують певні проєкти на замовлення підприємств галузі й у межах співпраці з ними.

"Лише рік тому було підписано меморандум щодо співпраці підприємств галузі з навчальним закладом, і ось ми вже маємо результат – відремонтовану й оновлену лабораторію для підготовки майбутніх спеціалістів, які працюватимуть на наших підприємствах по всій Україні, – поділився з представниками університетських медіа емоціями від події Голова Президії Асоціації "УкрПапір", директор Департаменту продажу гофропродукції Київського картонно-паперового комбінату Микола Мацкевич. – І я сподіваюся, що невдовзі ми отримаємо, як, власне, і раніше отримували, гарних фахівців для нашої галузі".

До слова, про потребу в таких молодих фахівцях згадували й інші учасники відкриття лабораторії. Про це говорили практично всі учасники церемонії відкриття, які представляли компанії, що брали участь у проєкті. Підприємства галузі готові брати випускників КПІ відповідного профілю й створювати для них належні умови для успішної роботи та нормального життя. Варто принагідно нагадати, що сьогодні багато підприємств целюлозно-паперової галузі стали українськими філіалами великих високотехнологічних західних компаній. Але, як зауважив директор Центру розвитку досліджень ПАТ "Малинська паперова фабрика-Weidmann", що є членом відомої швейцарської транснаціональної корпорації –

міжнародної групи Weidmann, Юрій Шепілов, у нас в Україні такий бізнес ґрунтується на українських знаннях і традиціях.

"Відверто скажу – спеціалістів ми шукаємо по всій Україні. Ми шукаємо людей на Сході, на Заході, де тільки вони є. Привозимо, надаємо житло, щоб вони у нас працювали. Немає чи дуже мало в нас людей, які дійсно можуть виробляти папір... Людей необхідно навчати, адже цих фахівців не вистачає для того, щоб ми, українські виробники, робили якісний продукт, який може сміливо конкурувати із західним папером, – додав директор ще однієї компанії з Малина – Картонно-паперової фабрики "Папір-Мал", Віктор Хоменко. – Тому хочеться побажати, щоб ця лабораторія дійсно прислужилася підготовці нового покоління фахівців,

які ввійдуть в родину паперовиків і будуть рухати нашу економіку до світлого майбутнього України, а нині – до нашої Перемоги!"

Отож цілком впевнено можна стверджувати, що випускникам ФАПЕ, що навчаються і ще навчатимуться за цим фахом, шукати місця роботи не доведеться – вже тепер за ними вишукувалася черга виробників. До цього слід додати, що вже підписано угоди з Київським картонно-паперовим комбінатом та з ТОВ "Понінківська картонно-паперова фабрика-Україна" про співпрацю в організації дуальної форми вищої освіти для студентів відповідної спеціальності, а після відкриття оновленої лабораторії 17 червня можливості впровадження в освітній процес елементів дуальної освіти обговорювалися і з представниками інших компаній, котрі брали участь у проєкті. І, звісно, вирішується питання щодо посилення профорієнтаційної роботи зі студентами за участю фахівців підприємств целюлозно-паперової промисловості.

"Оновлення цієї лабораторії має для нас виняткове значення. Бо робота тут піднімає у студентів бажання навчатися, адже вони мають змогу освоювати сучасні прилади та обладнання, що використовуються нині на виробництві, – підбила у розмові з "КП" певні підсумки події виконавча обов'язків декана факультету автоматизації, промислової інженерії та екології Олена Іваненко. – Це надає поштовх для піднесення у них самооцінки, а також сприяє тому, щоб студенти дійсно набували практичних навичок і після випуску приходили на роботу готовими спеціалістами, яких цінуватимуть на виробництві". Вона також повідомила, що Асоціація "УкрПапір" прагне й надалі співпрацювати з факультетом, і загалом з університетом, зокрема в напрямі проведення наукових досліджень і підготовки певних розробок у паперовій галузі, які нині є надзвичайно запитаними через підвищення вимог до якості вітчизняного паперу й картону та стрімкого зростання рівня розвитку технологій.

Дмитро Стефанович

Відкрита наука для української системи вищої освіти

"Відкрита наука для української системи вищої освіти" – це переклад на українську мову назви проєкту "Open Science for Ukrainian Higher Education System" (Open4UA), який реалізовувався за підтримки програми ЄС Erasmus+ KA2 (проекти співпраці), тобто програми, що фінансує інституційні партнерства.

І підсумковою подією трирічної співпраці українських університетів та європейських партнерів, спрямованої на впровадження принципів відкритої науки в українській системі вищої освіти та досліджень, у межах цього проєкту став проведений на базі Науково-технічної бібліотеки ім. Г.І. Денисенка КПІ ім. Ігоря Сікорського 4-6 червня 2026 року Національний форум з відкритої науки та вдосконалення оцінювання наукової діяльності, організований консорціумом проєкту Open4UA.

Форум цей у гібридному форматі об'єднав представників Міністерства освіти і науки України, Національного фонду досліджень України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Національної академії наук України, закладів вищої освіти та провідних міжнародних експертів з Нідерландів, Іспанії, Словенії, Австрії та інших країн.

Під час церемонії офіційного відкриття до учасників звернулися організатори та партнери Форуму. Ректор КПІ ім. Ігоря Сікорського Анатолій Мельниченко наголосив, що відкрита наука є сьогодні не просто світовим трендом, а новою культурою наукової діяльності, заснованою на довірі, прозорості, співпраці та відповідальності перед суспільством. Саме тому в університеті відкриту науку розглядають як один із ключових напрямів стратегічного розвитку.

З вітальними словами та ключовими доповідями виступили заступник Міністра освіти і науки України Денис Курбатов, генеральна директорка Директорату європейської та євроатлантичної інтеграції МОН України Олександра Гусак, виконавча директорка Національного фонду досліджень України Ольга Полоцька, а також провідні українські та міжнародні експерти у сфері відкритої науки.

Програму першого дня було присвячено стратегічним питанням розвитку відкритої науки та реформування оцінювання досліджень. Особливу увагу учасники приділили гармонізації української наукової політики з європейськими підходами, імплементації принципів CoARA (Coalition for Advancing Research Assessment), розвитку інфраструктури відкритої науки та створенню умов для підвищення прозорості, доброчесності й відтворності досліджень. Важливою подією стала панельна дискусія за участю представників МОН України, НАЗЯВО, Національної академії наук України, Ради проректорів з наукової роботи ЗВО України.

Окремий блок стосувався міжнародного досвіду. Представники європейських університетів, дослідницьких організацій та професійних асоціацій обговорили майбутнє відкритої науки в Європі, виклики реформування оцінювання наукової діяльності та механізми підтримки відкритих дослідницьких практик.

ОЛІМПІАДИ, КОНКУРСИ

Всеукраїнська олімпіада з опору матеріалів – відродження багаторічної традиції

У Навчально-науковому механіко-машинобудівному інституті КПІ ім. Ігоря Сікорського з 14 по 16 травня 2026 року проведено Всеукраїнську олімпіаду з опору матеріалів (механіки матеріалів і конструкцій) – 2026. Цей захід є відродженням багаторічної традиції II міжуніверситетського туру олімпіад з опору матеріалів, який проводився в Одеській академії будівництва і архітектури та збирав приблизно по 60-70 учасників з усієї України. З 2019 року у зв'язку з карантинними заходами пандемії COVID-19, а в подальшому – повномасштабним вторгненням РФ на територію України, цей студентський турнір з опору матеріалів не проводили.

Мета Олімпіади – виявлення рівня теоретичних знань та практичних умінь учасників, набутих при вивченні дисципліни "Опір матеріалів" або інших аналогічних дисциплін, формування зацікавленості учасників у науково-дослідній діяльності та ознайомлення з перспективами професійного зростання в галузі механічної інженерії.

Цього року для участі в Олімпіаді зареєструвалось і прибуло 30 учасників з 10 університетів 6 міст України. До КПІ ім. Ігоря Сікорського завітали студенти Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара та Національного технічного університету "Дніпровська політехніка", Національного університету водного господарства та природокористування (НУВГП, м. Рівне), Державного університету "Житомирська

На урочистому відкритті Олімпіади

політехніка", Національних університетів "Полтавська політехніка" та "Чернігівська Політехніка", Тернопільського національного технічного університету (ТНТУ) ім. Івана Пулюя. Університети Києва були представлені КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київським національним університетом будівництва і архітектури (КНУБА), Національним транспортним університетом та ДНП Державним університетом "Київський авіаційний інститут" (ДНП "КАІ"). Олімпіада стала платформою для професійного змагання, обміну досвідом і популяризації інженерних спеціальностей серед студентської молоді.

Змагання проводилося у двох номінаціях – для студентів 2-го курсу і студентів старших курсів (3-го і 4-го) – і тривало 4 години. Журі у складі провідних викладачів кафедр

ри динаміки і міцності машин та опору матеріалів КПІ ім. Ігоря Сікорського, а також представників КНУБА, НУВГП та ТНТУ за результатами виконання олімпіадних завдань визначило переможців.

Переможцями серед студентів 2-го курсу стали здобувачі вищої освіти, які навчаються в нашому університеті: I місце – Дарія Журба (НН ММІ), II місце – Анастасія Вакульчук (НН ММІ) та Кіріл Будовський (НН ІАТ), III місце – Богдан Жолобов (НН ММІ), Олександра Гузь (НТУ "Дніпровська політехніка"), Макар Шинтера (ТНТУ).

I місце серед студентів старших курсів виборів студент КНУБА Олександр Юр'єв, II і III місця – Данііл Цаподой (ДНП "КАІ"), Юрій Борецький (НУВГП), Денис

ли Бердянський державний педагогічний університет, Маріупольський державний університет та Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського. Особливе зацікавлення викликали приклади впровадження інституційних політик відкритої науки, створення нових сервісів підтримки дослідників та інтеграції принципів відкритості в діяльність університетів, які працюють в умовах релокації та воєнних викликів.

Учасники обговорень неодноразово наголошували, що успішне впровадження відкритої науки залежить не лише від наявності політик чи цифрової інфраструктури, а й від

формування нової культури досліджень, у якій бібліотеки, дослідники, адміністрації університетів і державні інституції виступають рівноправними партнерами.

Важливим результатом Форуму стало проведення 5 червня установчого засідання Координаційної ради з відкритої науки при Міністерстві освіти і науки України. Директорка Бібліотеки КПІ Євгенія Кулик входить до складу Ради від КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Створення Ради стало свідченням переходу від окремих проєктних ініціатив до формування системної державної політики у сфері відкритої науки. Учасники обговорили подальші кроки щодо розвитку національної інфраструктури відкритої науки, впровадження нових підходів до оцінювання наукової діяльності та підготовки законодавчих змін, покликаних закріпити принципи відкритості на рівні держави.

Національний форум Open4UA продемонстрував, що за останні роки відкрита наука в Україні здолала шлях від окремих ініціатив ентузіастів до важливого напрямку державної наукової політики. Напрацьовані в межах проєкту рішення, створені інструменти та сформовані партнерства закладають основу для подальшої інтеграції української науки до Європейського дослідницького простору та розвитку сучасної культури наукових досліджень.

Відеозаписи першого та другого днів Форуму доступні на офіційній сторінці Open4UA у Facebook:

День 1: <https://www.facebook.com/share/v/1EoCoHi3v8/>

День 2: <https://www.facebook.com/share/v/1DwmK4Cc9U/>

Детальніше про проєкт Open4UA – за посиланням: <https://lpnu.ua/open4ua>.

Інф. Науково-технічної бібліотеки ім. Г.І. Денисенка

Бахін (НТУ "Дніпровська політехніка"). Переможці в кожній номінації за I місце були нагороджені подарунковими сертифікатами для придбання електронної техніки, володарів II і III призових місць відзначили пам'ятними подарунками.

Окрім урочистих заходів Олімпіади, які проводились в Залі адміністративної ради університету, та власне проведення змагань, учасникам були запропоновані екскурсії по залах Державного політехнічного музею ім. Бориса Патона, огляд навчальних та наукових лабораторій НН ММІ.

Також під час презентацій та зустрічей з провідними фахівцями відбулося знайомство учасників з діяльністю провідних високотехнологічних компаній України.

Проведення Олімпіади стало можливим завдяки спонсорській підтримці наших партнерів – провідних високотехнологічних компаній України, зокрема, Прогрестех-Україна та NDA Recruitment, Благодійного фонду "ЕНДІЕЙ освітній альянс", організаційній підтримці Наукового парку адитивних технологій та Громадської організації "Спілка інженерів-механіків КПІ ім. Ігоря Сікорського", а також активній роботі Оргкомітету на чолі з директором НН ММІ Ігорем Гришком.

Хочеться сподіватися, що цьогорічна Олімпіада з опору матеріалів розпочала нову традицію її проведення в майбутньому.

Сергій Пискунов, завідувач кафедри ДММ та ОМ, голова журі Олімпіади

Стратегії розвитку бібліотек: від ідеї до втілення

У передконференційний день IV Міжнародної науково-практичної конференції "Стратегії розвитку бібліотек: від ідеї до втілення", що пройшла 17–19 червня 2026 року в шелтері Науково-технічної бібліотеки ім. Г.І. Денисенка КПІ відбулася відкрита розмова на тему "Лідерство в умовах визначеної невизначеності". Спікерами цього заходу стали ректор Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" Анатолій Мельниченко та директорка Національного центру "Український дім" Ольга Вієру. Оскільки цільова аудиторія конференції – керівники та провідні фахівці бібліотек, а також інформаційних, освітніх та соціокультурних установ, тема була для них надзвичайно актуальною.

За словами модераторки – президентки ВГО "Українська бібліотечна асоціація", заступниці генерального директора Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого Оксани Бруй, організатори прагнули ознайомити аудиторію з думками представників менеджменту освіти і культури про те, як ухвалювати продумані ключові рішення у непростий для української спільноти воєнний час, тобто бути лідерами колективів в умовах визначеної невизначеності. Мова про здатність не панікувати від відсутності точних прогнозів на найближчу перспективу, а свідомо управляти командою з урахуванням об'єктивних змін, адаптуючи стратегії та зберігаючи фокус діяльності кожного освітнього і культурного підрозділу, де б вони не працювали.

"Під поняттям "лідерство", – пояснив Анатолій Мельниченко, – варто розуміти успішне використання впливу з боку керівників для мотивації працівників до досягнення цілей, реалізації стратегій та здійснення місії організації". Адже вміння бачити реальні шляхи для здолання об'єктивних труднощів там, де інші пасують, зокрема у непередбачуваних ситуаціях – альфа, але далеко не омега діяльності сучасного менеджера. Лідером, нагадували спікери, може бути визнана співробітниками особистість, яка користується повагою і авторитетом у конкретній групі. А що таке лідерство в освіті, культурі? На думку Анатолія Мельниченка, яку він висловив і як співавтор підручника "Лідерство та антикризовий менеджмент" (Войтко С.В., Мельниченко А.А., Київ – 2021 р.), і під час відкритої розмови з Ольгою Вієру, це здатність згуртувати людей, розподілити ролі та спрямувати зусилля команди для досягнення спільної мети. А ще – будувати взаємодію з діловими партнерами, стейкхолдерами,

між окремими підрозділами, вміння ефективно управляти міжособистісними відносинами, налагодити ділові контакти не лише з науково-педагогічними кадрами, а й зі студентською аудиторією. Хай би там як, а вміння долати кризові явища на основі володіння організаційно-управлінськими засадами антикризового менеджменту та соціальної відповідальності в умовах війни – непросте завдання. Скажімо, у КПІ відновлення інфраструктури кампусу, що

постраждала під час ворожих бомбардувань, поточні справи, налагодження навчального процесу безпосередньо в аудиторіях і лабораторіях та онлайн вимагають нових форм управління кадрами.

Цю точку зору підтримала Ольга Вієру. Вона має більш як 20-річний досвід роботи в культурному менеджменті – працювала у Мистецькому арсеналі та "Українському домі". Її діяльність у Благодійному фонді "Мистецький арсенал" дозволила, окрім, певна річ, налагодження роботи цього важливого культурного центру, організувати його ефективне функціонування. Він, зокрема, став доступним і безпечним у тому числі й для осіб з інвалідністю. Після запрошення на роботу керівницею "Українського дому" Ольга Вієру з командою займалася розбудовою "посольства України в Україні", наповнюючи простір життям. А для цього директорка, за її словами, збирала команду людей, які мають енергію, натхнення й готові ними ділитися. На своїй посаді О. Вієру вважає за доцільне, до того ж, спільно з колективом та архітекторами, урбаністами та діячами культур-

ної галузі, працювати над проектом реставрації "Українського дому", щоб зберегти і відновити архітектуру будівлі.

Розмова торкалася і прозорості ділових взаємостосунків та комунікації з колективом, надання автономії експертам у команді, за умови, що лідер забезпечує сприятливий для роботи напрям, а фахівці ухвалюють рішення для досягнення намічених цілей.

Обговоренню тем лідерства як суспільного феномену, стилів лідерства, ролі цінностей у лідерстві тощо було присвячено короткі виступи та докладні презентації стратегічних напрямів діяльності бібліотек уже на конференції "Стратегії розвитку бібліотек: від ідеї до втілення". Говорили про бібліотечних ІТ-порадників, мобільні бібліотеки для Київщини та Харківщини, розвиток відкритої науки у НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського, про залучення студентів до оцифрування стародруків. Під час онлайн-виступів іноземних колег учасники конференції ознайомилися з досвідом польських, чеських, данських книгозбірень. Обговорювалися проблеми в умовах "визначеної невизначеності". Адже через постійний брак ресурсів і кадровий голод у бібліотеках актуальними були і залишаються ентузіазм окремих людей, відданих бібліотечній справі.

У розмові з кореспондентом "Київського політехніка" вчена секретарка НТБ ім. Г.І. Денисенка Світлана Барабаш від імені адміністрації бібліотеки висловила вдячність спікерам, учасникам, спонсорам і діловим партнерам закладу, – усім тим, хто протягом трьох днів ділився своїми ідеями, досвідом і натхненням. "Адже ми, бібліотекарі КПІ, є частиною спільноти університету, яка покликана розвивати стійке, безпечне, інтелектуальне, технологічне середовище, де знання, люди й технології поєднуються з метою розвитку освіти і культури", – наголосила вона. А на уточнююче запитання "КПІ", якими є ці цінності, відповіла: "Якщо вдатися до телеграфного стилю, це стійкість, підтримка, безпека, повага і відповідальність, довіра і доброчесність, спадкоємність у професії, збереження живих традицій, партнерство і відкритість, доступність, інклюзивність, сучасний сервіс, розвиток інфраструктури та інноваційність, лідерство та проактивність. Отож підтримка наших цінностей, впровадження інновацій у бібліотечній справі з боку сучасних лідерів вимагає стратегічного управління і, відповідно, планування трьох головних напрямів – ресурси, академічна стійкість і функціонування команди".

Віктор Задворнов

НАУКА МОЛОДА

Інтелект молоді. Рациональне природокористування та новітні енергоефективні технології

Навесні на базі нашого університету було проведено Всеукраїнський конкурс студентів і молодих вчених з міжнародною участю "Інтелект молоді. Рациональне природокористування та новітні енергоефективні технології". "Мрій, твори, зростає!" – таким було гасло цього заходу. Конкурс було організовано колективом кафедри автоматизації електротехнічних та мехатронних комплексів (АЕМК) Навчально-наукового інституту енергозбереження та енергоменеджменту спільно з ГО "Науково-технічна спілка хімотологів" під патронатом Німецько-українського університетського проєкту ConnectED (German-Ukrainian University Network) у партнерстві з Київською Малою академією наук.

(ConnectED – інноваційна академічна ініціатива, спрямована на об'єднання українських та німецьких закладів вищої освіти в єдину цифрову та освітню мережу. Ця мережа підтримує відбудову та розвиток української вищої освіти, створюючи платформу для спільного навчання, викладання та обміну досвідом).

Захід проходив у режимі прямої онлайн-трансляції з дотриманням заходів безпеки. У розмові з кореспондентом "Київського політехніка" завідувач кафедри АЕМК Сергій Бойченко наголосив на тому, що "попри складні часи, які переживає наша країна, уся академічна спільнота, нам вдалося вшосте обговорити результати наукових творчих здобутків, зокрема учнівської молоді з Київської Малої академії наук України, студентів, аспірантів, молодих вчених з вищих навчальних закладів України, Китаю, Канади, Польщі. Очевидно, це свідчить про перспективи розвитку даної молодіжної активності, вітчизняної освітньої галузі, науки та економіки держави в цілому! Наголошу на тому, що у цьому заході взяли участь понад 30 представ-

Організатори та призери конкурсу

ників освітніх організацій: з Полтави, Одеси, Дніпра, Вінниці, Києва, Торонто (Канада), Нантунгу (КНР), Жешува, Кошице (Польща). Цього року Конкурс присвячено Дню науки, який відзначається 16 травня".

– А якою була, скажіть б, родзинка цього річного конкурсу?

– По-перше, додалась кількість спонсорів заходу. Як вітчизняних, так і закордонних. Повторюсь, серед організаторів конкурсу була кафедра автоматизації електротехнічних та мехатронних комплексів, Навчально-науковий інститут енергозбереження та енергоменеджменту спільно з ГО "Науково-технічна спілка хімотологів" під патронатом German-Ukrainian University Network ConnectED. Хочу висловити слова вдячності партнерам і спонсорам конкурсу – компанії-виробнику побутової хімії та косметичних доглядових засобів DeLaMark, комерційно-інжиніринговій компанії VectorVS, Schneider Electric Ukraine, компанії з розвитку "зеленого" водню в Україні H2U.

Перелік спонсорів на цьому не закінчується: International Academy S.P.E.K.T.R. (Slovenia), Київська Мала академія наук, Egis Ertle Engineering – міжнародна компанія з проєктування промислових, комерційних та інфраструктурних об'єктів. Ми разом робимо велику спільну справу задля майбутнього держави.

Тепер про "родзинку". Під час обговорення питань заохочення учасників представники German-Ukrainian University Network ConnectED запропонувала унікальні три "пугівки" для розіграшу фіналістами з метою їхньої участі у мережних та діалогових сесіях, навчальному семінарі з інституційного розвитку та міжнародної співпраці MARISCO, а також у заходах, зосереджених на дослідницькій співпраці та розбудові партнерства на базі Університету сталого розвитку Еберсвальде (Німеччина) у жовтні 2026 р. Витрати на проживання, харчування та проїзд – за рахунок організаторів проєкту ConnectED.

– Хто став призерами фіналу розіграшу трьох пугівок? Кого достойне журі конкурсу відмітило серед учасників від МАН?

– Серед фіналістів-призерів – представники КПІ ім. Ігоря Сікорського: Андрій Парацинець – студент групи ГН-41 кафедри електропостачання НН ІЕЕ, який став лауреатом III ступеня конкурсу у номінації "Енергоефективні технології, електромехатронні системи та зелена енергетика" (науковий керівник – доцентка кафедри теоретичної електротехніки КПІ ім. Ігоря Сікорського Юлія Вікторівна Перетятко). Наступний – Дмитро Сябрук – студент групи ОА-21 кафедри автоматизації електротехнічних та мехатронних комплексів НН ІЕЕ – лауреат III ступеня у номінації "Енергоефективні технології, електромехатронні системи та зелена енергетика" (науковий керівник – Сергій Валерійович Бойченко). Третім переможцем є Віталій Коробушкін – аспірант кафедри АЕМК НН ІЕЕ – лауреат II ступеня у номінації "Енергоефективні технології, електромехатронні системи та зелена енергетика" (науковий керівник – Алла Василівна Босак). І Артем Ніколайчук, студент групи ГС-51мп, лауреат III ступеня у номінації "Сучасні проблеми гірництва та будівництва" (науковий керівник – професор кафедри геоінженерії Геннадій Іванович Гайко).

Відрадно відзначити, що серед лавреатів конкурсу – і юні науковці Київської Малої академії наук. Це Георгій Алюшин та Тимофій Карпенко. Наймодіші дослідники працювали під керівництвом викладачів університету – Антоніни Ігорівни Бондарєвої (кафедра хімічної технології кераміки та скла ХТФ) та Михайла Володимировича Бика (кафедра технології електрохімічних виробництв ХТФ).

Спілкувався Віктор Задворнов

Випускниця ФМФ Олександра Парій: "Фізика навчила мене не боятися складних систем"

Вихованців Київської політехніки можна зустріти на всіх континентах, у найбільших наукових осередках світу. Тим приємніше, коли вони не поривають зав'язків з університетом, цікавляться його сьогоденням, діляться своїми набутками, виступають амбасадорами КПІ ім. Ігоря Сікорського та України.

П'ятнадцять років тому першокурсниця ФМФ Олександра Парій обрала спеціальність "Фізика", яка, на її думку, давала в майбутньому широкі можливості застосувати отримані знання. І не помилилася. Нині вона – магістр фізики КПІ – працює в IT: здолала шлях від тестувальника до CEO, лідера ринку, створила навчальний стартап для університетів Kroquo, заснований на доказовій науці навчання і сократівському діалозі, який допомагає засвоювати й запам'ятовувати матеріал.

За цей час Олександра ще й закінчила школу програмування Unit Factory (інноваційне середовище з підготовки кваліфікованих IT-фахівців, де навчалися через розв'язання практичних кейсів – розбір реальних або змодельованих ситуацій) та опанувала програму Stanford LEAD (престижна онлайн-програма Стенфордської вищої школи бізнесу (GSB), сфокусована на розвитку лідерських якостей, впровадженні інновацій та стратегічному управлінні). Розповіддю про свої професійні здобутки, що стали можливими завдяки, зокрема й навчанню в КПІ, дослідниця поділилася з редакцією "Київського політехніка".

– За короткий час ви стали кваліфікованим сучасним фахівцем. Думаю, читачам буде цікаво дізнатися, як починався ваш шлях у КПІ, чому обрали саме фізику?

– Я вступила на фізичний напрям, бо мене завжди цікавило, як влаштований світ на рівні базових принципів. Фізика приваблювала тим, що не дає завжди готові відповіді: вона змушує розкладати складне явище на частини, будувати моделі і перевіряти її. Тоді я ще не знала, що саме ці навички стануть основою моєї подальшої кар'єри в технологіях.

– Що з набутого в КПІ найбільше допомогло вам у професійному житті?

– Чесно скажу: справа не в конкретних предметах чи формулах, а в тому, чого фізика навчає тебе на рівні мислення. Провчившись на фізиці 6 років, ти розумієш, що тепер можеш розібратися з будь-чим – бо маєш вміння розкласти складну задачу на частини й дійти до базових принципів, замість того щоб оперувати готовими шаблонами. Бо в реальному житті не завжди є шаблони, а коли вони є – це треба знати, котрий з них і коли потрібно використовувати. Фізика ж навчає мислення від першопричин, яке можна використовувати в будь-якій життєвій ситуації – від кулінарії і до ремонту мікрохвильовки. Фізика дала мені життєву установку "зараз розберемося".

Окремо хочу згадати кількох викладачів КПІ, які працювали майже за сократівським методом, хоча це я розумію лише тепер, 10 років по тому. Ти здавав письмову роботу, вони її перевіряли, а потім казали: "А тепер давай поговоримо". І починали розпитувати, щоб зрозуміти, наскільки ти справді розбираєшся в тому, що написав. Якщо в тебе була помилка чи хибне уявлення, вони не просто ставили мінус, а через питання підводили тебе до того, щоб ти сам побачив, де саме збився. Адже можна було припуститися дрібної арифметичної помилки, через яку всі подальші розрахунки ставали хибними, хоча самі закони фізики і їхню логіку ти при цьому розумів чудово. І вони це бачили. Їх цікавила саме твоя здатність мислити, а не те, чи ніде ти не схибив у обчисленнях. (Довідково: **Сократівський діалог** – бесіда, під час якої не дають готових відповідей, а за допомогою відкритих запитань спонукають самостійно знаходити істинну, виявляти протиріччя у судженнях та спростовувати хибні твердження.)

Тоді здавалось, що мені пощастило і вони просто рятують мене від поганої оцінки. І тільки

нині, коли я глибоко занурилася в науку про навчання, я зрозуміла, що насправді відбувалося. Вони перевіряли не сам факт правильної відповіді, а твою здатність мислити, і вміння розглядати реальне розуміння навіть там, де були технічні помилки.

– Як склався ваш професійний шлях після університету?

– На третьому курсі КПІ я виграла конкурсний відбір на стипендію Erasmus Mundus і паралельно навчалася в Університеті Монпельє 2 (провідний науково-дослідний заклад Франції, що спеціалізувався на природничих і точних науках). А після КПІ пройшла Unit Factory в Києві. Кар'єру почала з інженерних і продуктових ролей: тестування, управління проєктами, стажувалася в Німеччині в компанії Bosch, де взяла участь у дослідницькому проєкті з deep learning (підрозділ машинного навчання, що використовує багатошарові нейронні мережі для аналізу даних) для робототехніки.

Працювала з роботом, якого ми вчили поєднувати зорову й тактильну інформацію для подальшої роботи на конвеєрі. Саме там фізика й III вперше для мене об'єднались напрямом.

Основний професійний досвід я здобула в компанії Skins.Cash, маркетинговій для торгівлі ігровими предметами (скінами). Я прийшла туди на ранній стадії (була другим працівником) і за 6 років пройшла шлях від продукт-менеджера до посади CEO. Ми побудували власний алгоритм динамічного ціноутворення на базі машинного навчання, масштабувались до мільйонів користувачів і стали #1 у своїй ніші. Згодом я закінчила Stanford LEAD, що допомогло систематизувати управлінський досвід.

– Дуже цікаво і повчально. Справжній взірєць для наслідування. А над чим працюєте тепер?

– Сьогодні я буду власний стартап Kroquo. Це III-платформа для навчання, побудована на науці про навчання. Десятиліттями освіта спиралася радше на традицію й інтуїцію, ніж на дослідження про те, як людина засвоює й запам'ятовує матеріал. Kroquo бере ці перевірені принципи й закладає в основу платформи. І, звісно, вона адаптується під тебе: під твій темп, під те, де саме тобі складно. Для мене це поєднання двох речей, які мені близькі: технологічна складність і відчутний суспільний вплив.

Тут, хоч як дивно, я повертаюся до тих самих викладачів КПІ. Те, що вони робили вручну, коли через розмову й питання докопувались, чи дійсно ти розумієш матеріал, а не просто вгадав відповідь. Оце і є та робота, яку я хочу зробити масштабованою. Гарний викладач завжди бачить, де саме ти збився і чому. Проблема лише в тому, що його не вистачить на тисячі учнів одночасно. Це я і намагаюся вирішити в Kroquo.

– Озираючись на пройдений шлях, що вважаєте своїми вагомими здобутками?

– Найбільше тішить не займана посада, а те, що навчилася доводити складні технічні продукти від ідеї до робочого бізнесу. Побудувати ML-систему (програмний комплекс, здатний навчатися на основі даних і знаходити приховані закономірності), яка реально приймає рішення про ціни і впливає на дохід компанії, зібрати й утримати сильну команду, пройти шлях до CEO. Це не точкові перемоги, а здатність системно будувати.

– Спрямовуючи погляд у майбутнє, що плануєте здійснити?

– Сфокусована на розвитку Kroquo і виході на ширші ринки. Хочу, щоб персоналізоване навчання на базі III стало нормою, а не привілеєм. У довгій перспективі мені важливо, щоб українські технологічні фахівці були видимими у світі, бо рівень нашої інженерної школи цього вартий.

На завершення хочеться узагальнити сказане людиною, яка впевнено зарекомендувала себе у міжнародній IT спільноті: вітчизняне фахове товариство має стати видимим у світі, адже наша інженерна школа того варта.

Спілкувалася Надія Ліберт

О. Парій

Сторінки життя Містера Лазера До 85-річчя від дня народження засновника української лазерної технології Володимира Коваленка

В історії університету є імена, які визначають людське та наукове обличчя закладу на десятиліття вперед. Для Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського" однією з таких яскравих і фундаментальних особистостей був і залишиться у майбутньому професор Володимир Сергійович Коваленко. 20 червня п.р. виповнилося 85 років від дня народження цього видатного вченого, науково-дослідника та викладацької діяльності якого була сконцентрована та цілеспрямована, як приборканий ним лазерний промінь.

Цікавий факт: колеги називали Володимира Сергійовича "Містером Лазером" не лише у стінах рідної альма-матер, а й під час проведення престижних наукових форумів у Великобританії, США, Німеччині, Китаї та Японії, в яких В. Коваленко брав участь. І це не просто красивий титул – це визнання людини, яка внесла Україну у світову карту лазерної інженерії.

Шлях першопрохідника: від студента до творця наукової школи

Навчання Володимира Сергійовича у КПІ визначило його подальший життєвий шлях. Закінчивши інститут у 1963 році, він залишився тут як педагог, інженер, пройшов шлях від захопленого наукою молодого дослідника до заслуженого професора, завідувача двох кафедр (про це згодом), декана факультету хімічного машинобудування та директора НДІ лазерної техніки та технології.

У його біографії слово "вперше" зустрічається постійно. Мова про те, що він першим на теренах країни захистив докторську дисертацію, присвячену проблемі технологічного застосування лазерів у промисловості. У 1984 році саме за його ініціати-ви в КПІ було відкрито першу в Україні унікальну інженерну навчальну спеціальність "Технологія та обладнання лазерної обробки матеріалів".

У 1990 році, вже будучи деканом факультету хімічного машинобудування, він створив знамениту кафедру лазерної технології, конструювання машин та матеріалознавства (ЛТКМ), якою керував майже два десятиліття.

Упродовж 2005–2007 рр. Володимир Коваленко сприяв створенню у межах платформи ЕС Manufuture (Європейська технологічна платформа, створена для трансформації та модернізації промислового виробництва в Європі. Об'єднує представників промисловості, науки та урядових структур для розробки інноваційних стратегій – ред.) перших систем Web-завантаження обладнання, яке свого часу стало фундаментом історичного процесу індустріалізації.

Володимир Сергійович інтуїтивно зрозумів, що за впровадженням лазерних технологій – майбутнє важкої промисловості, медицини та мікроелектроніки. Це відбувалося за тих часів, коли багато хто з його колег ще вбачав у квантових генераторах лише красиву фізичну іграшку. Проте він уже впроваджував складні пристрої в реальні технологічні процеси різання, зварювання та термообробки матеріалів.

Світове визнання та дипломатія науки

Масштаб діяльності Володимира Сергійовича Коваленка як вченого давно і надовго здолав кордони України. Він був дійсним членом Міжнародної академії машинобудування (CIRP) та Лазерного інституту Америки. Його "Довідник з лазерної технології", створений у співавторстві з учнями та колегами, до сьогодні є на-

стільною книгою для багатьох сучасних інженерів з лазерної технології.

Особливою сторінкою у науковій біографії В. Коваленка стало визнання його творчості, зокрема у Китайській народній республіці. Будучи почесним професором і керівником Лазерного центру Чжецзянського технологічного університету, він виховав десятки учених. За працю – і честь, адже отримав вищу нагороду Китаю, яка вручається іноземцям, – "Орден Дружби". Наукова дипломатія від В. Коваленка відкривала простір для міжнародного співробітництва КПІ у найскладніші перехідні буремні 1990-ті роки через зміни свідомості та розширення світосприйняття у суспільстві.

Свідченням визнання його здобутків на державному рівні стало запрошення в 1997 р. до участі в роботі 52-ї Сесії Генеральної Асамблеї ООН, де Володимир Сергійович Коваленко від імені України виступав у якості експерта з питань ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та з проблем використання лазерних технологій у цьому процесі.

Вектор у творчє майбутнє: створена професором Володимиром Коваленком кафедра ЛТКМ (нині – кафедра лазерної техніки та фізико-технічних технологій у складі НН ІМЗ ім. С.О. Патона) впевнено тримає планку одного з головних локомотивів науково-технічного прогресу в КПІ. Спадщина Містера Лазера трансформувалася в потужний науково-освітній комплекс, що відповідає на найскладніші виклики, які несуть так звані Індустрії 4.0 та 5.0 – етапи еволюції промислового виробництва.

Сучасні лазерні технології у КПІ ім. Ігоря Сікорського давно вийшли за рамки технологій з класичного різання чи зварювання металів. Сьогодні ключовими напрямками роботи кафедри ЛТФТ є:

– адитивні технології та 3D-друк. Вчені і студенти активно розвивають методи лазерного пошарового синтезу, прямого направленого плавлення та вирощування надміцних деталей для потреб авіації, космонавтики та енергетики;

– мікро- та нанообробка матеріалів. Створення ультрасучасних текстурованих поверхонь, лазерне зміцнення матеріалів та надточна перфорація отворів на мікронному рівні;

– інтеграція разом з цифровими системами: сьогодні лазерна техніка працює в синергії з автоматизованим проєктуванням, комп'ютерним моделюванням фізичних процесів та елементами штучного інтелекту.

ПОСТАТІ

Сторінки життя Містера Лазера

До 85-річчя від дня народження засновника української лазерної технології Володимира Коваленка

стор. 4 Кафедра ЛТФТ до сьогодні зберігає свій фундаментальний міжнародний статус. Молоді вчені представляють Україну на престижних світових виставкових майданчиках.

Зв'язок науки з практикою зміцнюється завдяки участі фахівців у масштабних інноваційних проєктах екосистеми Sikorsky Challenge, де розробки політехніків, зокрема у галузі лазерного інжинірингу, мають попит серед вітчизняних та міжнародних інвесторів.

Спадковість поколінь на кафедрі ЛТФТ відчувається у кожній науково-технологічній розробці. Сьогоднішні магістри та аспіранти навчаються за програмами "Інжиніринг зварювання, лазерних та споріднених технологій", поєднуючи сміливі наукові думки та практичний розрахунок. Це результати діяльності наукової школи, створеної за участі Володимира Сергійовича. Представники його лазерної школи продовжують генерувати ідеї, які змінюють на краще обличчя української промисловості та наближають її технологічну незалежність.

Завідувач кафедри ЛТФТ О.Калітук виступає на засіданні Круглого столу

Світло, яке не згасє

Творча діяльність видатного вченого вимірюється не лише кількістю заслужених патентів та надрукованих монографій. Вона залежить від фахового рівня новітніх інженерно-технічних розробок, впроваджених учнями провідного педагога-новатора, від ефективності їхніх наукових досліджень. Професор В.С. Коваленко створив потужну наукову школу, що дала путівку в життя чималій плеяді інженерів, кандидатів і докторів наук, які працюють по всьому світу – від технологічних гігантів Кремнієвої долини у США до провідних лабораторій Азії та Європи.

... Володимир Сергійович пішов від нас у важкому для України квітні 2022 року. Поховали його на Байковому цвинтарі м. Києва. Але справжні вчителі не йдуть назавжди. Здобутки В. Коваленка залишаються у розроблених ним промислових методологіях, у діючих лазерних установках, у науково-педагогічних принципах роботи кафедри, які він створив. Не зникає пам'ять про наставника і в серцях тисяч випускників КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Нехай це не прозвучить пафосно, проте відзначення 85-річчя від дня народження відомого вченого і практика є непересічною подією для київських політехніків. Лазерний промінь Володимира Коваленка, який удосконалював вчений, продовжує свій шлях крізь час. Створивши кадровий і науковий базис для розвитку нових поколінь політехніків, його колеги послідовно беруть участь у найважливішому процесі формування особистості в умовах швидкого зростання науково-технічного прогресу. Містер Лазер як вчений-дослідник набув значного авторитету на міжнародному рівні. Настала черга і для його послідовників.

Насамкінець слід додати, що 25 червня у залі 3.5 Науково-технічної бібліотеки КПІ відбулося засідання Круглого столу, присвяченого пам'яті професора Коваленка. Для участі в ньому зібралися колеги, учні та рідні Володимира Сергійовича. Говорили про його шлях у науці, згадували історії з життя, ділилися спогадами про людину, яка присвятила КПІ багато десятиліть, заснувала тут наукову школу та виховала не одне покоління дослідників і фахівців-практиків.

Володимир Колтаков,
колишній доцент кафедри
автоматизації хімічних виробництв
(тепер кафедра технічних
та програмних засобів автоматизації)

СТОРИНКИ ІСТОРІЇ КПІ

Відомі невідомі ректори КПІ

Київська політехніка – знаний у світі і шанований в Україні технічний виш. Його очільники – авторитетні вчені, про життя та науковий доробок яких здебільшого відомо чимало. Та у міжвоєнний період ХХ ст. доля деякого склалася трагічно. Комуністичний режим поставив їм у провину наукову й адміністративну діяльність. А вони ж лише прагнули не дати занепасти вітчизняній науці та зберегти викладацькі кадри.

Веселовський Сергій Феофанович – член Організаційної ради і ректор КПІ з листопада 1920 по березень 1921 р. Основним завданням у цей період було не дати зникнути напрацьований досвід підготовки спеціалістів, зберегти кадровий потенціал інституту, забезпечити від розкрадання і руйнації матеріально-технічну базу та відновити навчальний процес. На 1 жовтня 1920 р. на факультетах числилося 249 студентів: на інженерному – 74, хімічному – 46, механічному – 85, агрономічному – 44.

С. Веселовський

Як активний член українського студентського руху Сергій Веселовський здобув визнання ще до 1917 року. Він навіть був засуджений до заслання за участь в організації нелегальної конференції студентських "Українських громад" у Києві в 1911 році. За два роки Сергій Веселовський повернувся до навчання й успішно закінчив Київський політехнічний інститут, здобувши фах ученого-агронома, і був залишений для здобуття професорського звання стипендіатом при кафедрі сільськогосподарської економіки та статистики. З 1916 року викладав у КПІ сільськогосподарське рахівництво. Деякий час редагував шанований у колах патріотично налаштованої української інтелігенції журнал "Літературно-науковий вісник", кілька разів притягувався до адміністративної відповідальності та до суду за публікацію низки антиурядових матеріалів. Після викликання його активною політичною діяльністю перерви у 1917-1918 роках, Сергій Веселовський знов став до викладацької та наукової роботи. З 1922 р. він – професор та очільник кафедри економіки сільського господарства Київського сільськогосподарського інституту (1921 – 1929 рр.), декан зоотехнічного факультету Київського ветеринарно-зоотехнічного інституту (1923 – 1924 рр.).

Проте діяльність вченого та організатора сільськогосподарської науки і освіти в 1930-х було різко перервано через звинувачення у контрреволюційній діяльності за культурно-науковою лінією. А вже з березня 1917 р. по січень 1918 р. С.Ф. Веселовський був заступником голови Української Центральної Ради, в 1918 р. – головою комісії праці у складі Генерального секретаріату, як генеральний консул кілька місяців представляв інтереси Української держави в Петрограді. Врешті-решт його засудили до 3-річного ув'язнення, покарання відбував у Білбалтабі ОДПУ на ст. Ведмежа Гора. Де він закінчив своє життя, достеменно невідомо. Реабілітований у 1989 р.

І. Кухаренко

Кухаренко Іван Антонович – ректор КПІ з березня по грудень 1921 р. З лютого 1921 р. – завідувач кафедри технології сільськогосподарських виробництв КПІ, яка в 1926 р. переросла в Інститут цукрової промисловості на чолі з І.А. Кухаренком. У 1930-1934 рр. Інститут вперше в світі отримав генетичну одноклітинну форму цукрових буряків, яка привела до науково-технічної революції в буряківництві і дозволила повністю механізувати всі виробничі процеси.

Арештували вченого в жовтні 1937 р. за звинуваченням у шпигунстві на користь іноземних держав. Тобто держава його відправляла у закордонні наукові відрядження, а потім ці ж відрядження та контакти з іноземними спеціалістами поставила за провину. Карна справа містить опосередковані свідчення, що він зазнавав тортур: 27 жовтня 1937 р. було додано доповідну записку, що підозрюваний Кухаренко завдав собі тілесних пошкоджень, ударившись у камеру головою об радіатор опалення. За архівними даними, у кінці пред'явленого йому звинувачувального висновку було записано: у звинуваченні не зізнався. У лютому 1938 р. вченого засудили "по першій категорії" – до розстрілу. Реабілітований у 1960 р.

М. Єфімов

Єфімов Микола Пилипович – ректор КПІ (КП) з вересня 1934 – по грудень 1936 рр. Знаний організатор вищої школи, ректор Харківського машинобудівного інституту 1930 – 1934 рр. До 1917 р. його знали як Йосипа Давидовича Заграничного. Під час громадянської війни воював у дивізії Миколи Щорса. Про наукову й педагогічну діяльність відомостей немає, очевидно був чистим адміністратором. Заарештований 28 грудня 1936 р. та ув'язнений в спецкорпусі Київської в'язниці. За даними дослідників, під час допитів М.Єфімов погодився зі звинуваченнями, адже на нього як учасника вказували інші підозрювані. Такий хід слідства був

типовим, і багато хто вирішував не суперечити слідчим як представникам влади або ж погоджувався на будь-що, лиш би не зазнавати тортур. 28 березня 1937 р. у закритому режимі відбулося судове засідання Військової колегії Верховного Суду СРСР в Москві, одразу після якого обвинуваченого як учасника контрреволюційної троцькістсько-терористичної організації розстріляли, а все належне йому майно конфіскували на користь держави. Реабілітований в 1958 р. та повторно в 1990 р. за "відсутністю складу злочину".

Жихарєв Павло Григорович – ректор КПІ (КП) з лютого по серпень 1937 р. Призначений наказом по Наркомважпрому за підписом С.Орджонікідзе. До цього – випускник Харківського політехнічного інституту, працював на виробництві та громадській роботі, був директором Київського інституту механізації та електрифікації сільського господарства. Усунули з посади за звинуваченням у "потураних фашистським агентам". Подальша доля невідома.

П. Жихарєв

Величківський Микола Іванович – ректор КПІ в 1941 – 1942 рр., хоча, насправді, тоді інститут як освітній чи науковий заклад не функціонував. Як дослідник науковець нашого університету С.В.Чолій, М.Величківський був вченим і викладачем, який працював у різних навчальних закладах України міжвоєнного періоду. Багато разів перебував під слідством і в ув'язненні. Це сталося у 1927, 1929-1930, 1938-1939, 1939-1940 рр., але після кожного випадку він був звільнений та далі вів освітню діяльність. Під час нацистської окупації йому де жере довірили організувати роботу КПІ, проте сама гітлерівська адміністрація згодом відмовилася від цієї ідеї. Ба більше, зважаючи на участь М.Величківського в українському національному русі, його також ув'язнили і нацисти. У 1942 й 1944-

М. Величківський

1945 рр. перебував у нацистських тюрмах і таборках. Після закінчення Другої світової війни М. Величківський опинився в еміграції, спочатку в Німеччині (з 1945 – професор Мюнхенської вищої школи економіки), а згодом (з 1951 р.) у США, де займався науковою та викладацькою діяльністю; був дійсним членом Наукового товариства ім. Шевченка в Америці та Української вільної академії наук. Помер на 94-му році життя, залишив докладні спогади.

У наш час. Відомий історик, вчений і дослідник, американець українського походження Тарас Гунчак в 1991 р. був запрошеним лектором у нашому університеті. Як потім з'ясувалося, дід його дружини Ольги – М.І. Величківський і був ректором КПІ в 1941-1942 рр. На початку вересня 2003 р., з нагоди передачі частини сімейного архіву Гунчаків у ДДІМ, у КПІ відбувся семінар (див. "КПІ" №25/2003), на якому доповідачі відзначали, що історія університету ще буде досліджуватися і відновлюватися, та наголошували на мужності й стійкості науковців, про яких знаємо так мало, або лише маємо дізнатися. Тих, які в першій половині ХХ ст., всупереч несприятливим історичним умовам, опікувалися вітчизняною освітою й наукою.

Отак силами істориків-дослідників відкриваються приховані коліси сторінок української історії, а пам'ять про видатних вітчизняних громадських та наукових діячів поступово відновлюється.

Зі спогадів М.І.Величківського про події в Києві 1941 р.

Чимало лиха зазнав наш народ від печенігів, половців, татарів, чванькуватих поляків, розбещених москвинів, тупоголових гітлерівців-німців і, нарешті знову, від червоних московських варварів. Останнє лихо – московська окупація – чи не одне з найстрашніших. Наш народ не скорився перед дикою навалю чужинців. Духова сила українського народу – інтелігенція – цей мозок нашої нації, перебуваючи в умовах страшною гітлерівсько-німецької, а тепер знову в умовах московсько-комуністичної окупації, зазнавала і далі зазнає великих утрат у боротьбі з дикими окупантами.

Невдовзі після того, як німці зайняли Київ, до міста почали прибувати наші емігранти, що потайки переходили вброд річку Сян і йшли в Україну, щоб допомогати решткам нашої, недобитої більшовиками, інтелігенції відродити національне і державне життя. Вони йшли, бо того вимагала національна українська справа, як заявив мені тоді д-р Ольжич (Олег Кандиба). Українська інтелігенція, що перебувала в Києві, відчувала потребу організувати український громадсько-політичний центр.

На пропозицію д-ра Ольжича ми ухвалили заснувати Українську Національну Раду, яка мусить зайнятися налагодженням громадсько-політичного життя і серед іншого опікуватися освітою й наукою в Україні. Ми ще не знали докладно політики німців, але потроху почало виявлятися, що новий окупант теж не принесе добра нашому народові. (З грудня 1941 і до 1943 р. УНР існувала підпільно – авт.) На голову Української Національної Ради одностайно обрано проф. Миколу Величківського.

Надія Ліберт

ЦІКАВІ КАНИКУЛИ

Японська літня школа для дітей

Профком КПІ ім. Ігоря Сікорського за підтримки Українсько-Японського центру вже вдруге організував Японську літню школу для дітей. Проводилася вона з 8 по 20 червня.

Учасниками Школи стали діти віком від 7 років. Щодня з понеділка по п'ятницю вони відвідували Українсько-Японський центр й мали змогу зануритися в культуру та традиції Японії, а також ознайомитися з мистецтвами цієї країни та навіть трохи опанувати найперші основи японської мови. Діти пробували власні сили на заняттях з традиційних японських мистецтв ошібани та сумінагаші, навчалися логічних ігор шьогі та го, готували японські солодощі доріякі та нерікірі, вчилися танцювати традиційні японські танці бон-одорі, знайомилися з чайним

дійством та відкрили для себе, що каліграфія – це також мистецтво. А на уроках японської мови вони дізналися, як вітатися, рахувати і писати двома японськими абетками – хіраганою та катаканогою.

Як і належить, заняття проходили не лише в затишних приміщеннях Центру. Невід'ємною частиною Японської літньої школи були фізичні активності, починаючи зі щоденної ранкової розминки та рухливих ігор і завершуючи відвідуванням Скеледрому "КПІскала" й мотузкового парку від Турклубу КПІ та грою в теніс.

Ну, і, певна річ, усі учні Літньої школи мали повноцінні обіди від Центру студентського харчування.

А насамкінець діти отримали свідоцтва про завершення Японської літньої школи.

За інф. Українсько-Японського центру та Профкому КПІ

АРТПРОСТІР

"Казка буденності" у творах Юлії Скрипки

У Державному політехнічному музеї імені Бориса Патона при КПІ ім. Ігоря Сікорського відкрито виставку робіт художниці Юлії Скрипки (також відомої як Юлія Підкурғанна) "Казка буденності". Цей виставковий проєкт представила Дирекція художніх виставок України у партнерстві з музеєм.

Юлія Скрипка – відома українська художниця, членкиня Національної спілки художників України. Працює в стародавній сакральній техніці левкасу (традиційний ґрунт для іконопису), майстерно поєднуючи її з авангардом, експериментуючи зі світлом і тінню, а також створюючи роботи на багатошаровій марлі. Її картини часто описують як "стани, які доводилося переживати". Вони тонкі, ажурні, оповиті таємницею та натхненні казками, міфами та філософськими роздумами. У своїх пізніших проєктах, таких як серія "Повернення в майбутнє", мисткиня глибоко досліджувала теми війни, реальності та віри. Окрім класичного живопису, Юлія створює оригінальні арт-об'єкти, авторські ляльки та біжутерію. Провела понад 10 персональних виставок на різних майданчиках, включаючи Національний музей літератури України, Національний музей Тараса Шевченка та київський арт-простір.

У прес-релізі, підготовленому Дирекцією художніх виставок України, відзначено, що "в проєкті "Казка буденності" звичний світ повсякденного життя постає

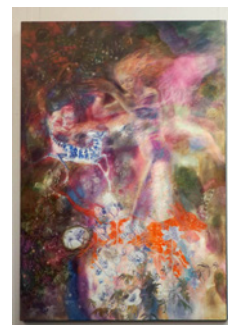
Юлія Скрипка

простором прихованих історій, символів та несподіваних метаморфоз. Мисткиня звертається до повсякденних речей і ситуацій, трансформуючи їх у поетичні, подекуди міфологічні образи. Проєкт порушує тему людської здатності створювати сенси й красу навіть у часи невизначеності та тривоги.

Художниця ніби пропонує глядачеві змінити кут та "гостроту" зору і заново навчитися бачити світ – уважно, без поспіху, з відкритістю до маленьких щоденних чудес".

Виставку Юлії Скрипки "Казка буденності" в Державному політехнічному музеї можна відвідати до кінця липня ц.р.

Володимир Школьніий

"Воїни та квіти" в Українсько-Японському центрі КПІ

В Українсько-Японському центрі КПІ ім. Ігоря Сікорського 12 червня відкрито виставку класичних японських гравюр укійо-е та робіт сучасних українських митців під назвою "Воїни та квіти". На ній представлено оригінальні гравюри укійо-е авторства Утагави Кунійоші, Утагави Кунісада, Утагави Тойокуні, а також роботи українських митців Оксани Стратійчук і Дмитра Кришовського з колекції Віталія Клишні. Також на виставці можна побачити композиції майстринь ошібани Валентини Процько та Катерини Борисової "Воїни та квіти".

Проєкт досліджує філософію, традиції та візуальні образи Японії крізь призму військової доблесті самураїв та естетику природи (квітів), доповнені творчим переосмисленням цих мотивів від українських митців. На виставці, окрім гравюр із зображеннями воїнів у жанрі муші-е, також можемо побачити ікебани та роботи, виконані в традиційній японській техніці ошібана, – із засушених і спресованих квітів рослин. Присутність квітів в експозиції не випадкова – в такий спосіб

створюється яскравий контраст між військовою силою та ніжністю, тендітністю квітів. Створення композицій ікебани та ошібани були невід'ємною частиною практики концентрації та делікатності самураїв.

Насамкінець не можна не згадати про роботу Дмитра Кришовського "Мамай-самурай". Його стиль – це часто-густо іронія, гострота, плакатність і, водночас, глибокий символізм. Автор захоплюється Японією, і на цій картині

можна бачити результат цього захоплення – відомий український воїн-козак Мамай в традиційних японських самурайських обладунках.

Редакція "КП" висловлює вдячність співробітникам Українсько-Японського центру КПІ за надане сприяння при підготовці даної інформації. Виставку "Воїни та квіти" можна оглянути до 31 липня 2026 р.

Володимир Школьніий

